

Asia: VN/1680/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi puoluelain muuttamisesta (sähköinen palvelu puolueen perustamiseen)

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne luonnoksesta hallituksen esitykseksi puoluelain 3 §:n muuttamisesta

Kansallinen Kokoomus rp. suhtautuu myönteisesti kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseen verkossa toimivien välineiden ja kanavien kautta. Samalla on erittäin tärkeää varmistaa, että vaikuttamiskanavat toimivat luotettavasti, turvallisesti ja läpinäkyvästi. Digitalisoitava demokratia on altis uusille haavoittuvuuksille, pahantahtoiselle vaikuttamiselle sekä väärinkäytöksille.

Kyberturvallisuusuhat on otettava huomioon jo palveluiden suunnitteluvaiheessa, jotta uhat voidaan minimoida sähköisiä palveluita käyttönotettaessa. Turvallisuuden näkökulmasta on määriteltävä selkeästi järjestelmän perustana oleva tietotekninen kokonaisuus ja sen turvallisuus. On tärkeä määrittää, kenellä on oikeus käyttää tietoa ja ylipäänsä oikeus näihin tietoihin.

Järjestelmä on kyettävä suojaamaan vahvasti ulkopuoliselta väärinkäytöltä kuten hakkeroinnilta ja kybervakoilulta. On myös varmistettava sähköisten kannattajailmoitusten tallennuksen luotettavuudesta, ettei tietoa häviä tai sitä manipuloida. On myös tärkeä ennakoida tilanteet, jossa väitetään, että annettu kannattajailmoitus on jäänyt rekisteröitymättä, kannattajailmoitus on rekisteröity väärän sisältöisenä tai kannattajailmoituksen on antanut eri ihminen kuin rekisteröitynyt henkilö. Kannattajailmoituksen sähköisen allekirjoittamisen tulee aina edellyttää vahvaa tunnistautumista, mikä myös hallituksen esityksessä tuodaan esiin.

Kansallinen Kokoomus suhtautuu varauksellisesti hallituksen esitykseen puoluelain 3 §:n muuttamisesta hallituksen esittämällä tavalla. Kannattajailmoitusten kerääminen sähköisesti madaltaa merkittävästi kynnystä puolueen perustamiseen. Esitysluonnoksessa tuodaan esille se mahdollisuus, että muutoksen seurauksena puolueita saattaisi olla puolurekisterissä merkittävästi

enemmän kuin nykyisin, mikä saattaisi johtaa puoluekentän pirstoutumiseen. Pidämme tämän kaltaista kehitystä Suomen poliittisen järjestelmän tehokkuuden kannalta ongelmallisena.

Suomen ja muiden länsimaisten demokratioiden puoluekenttien muutoksissa olemme nähneet esimerkkejä siitä, että kun puoluekenttä pirstaloituu, päätöksentekokykyisten koalitioiden muodostamismahdollisuudet kapenevat. Hallituskoalitiosta on tullut epävakampia ja poliittisista kompromisseista vaikeampia. Jos puoluekenttä pirstaloituisi vielä voimakkaammin, sillä voisi olla lamaannuttavia vaikutuksia kansanvaltaiseen päätöksentekoon. Tähän huoleen perustuen hallituksen tulisi arvioida uudelleen sähköisten kannattajailmoitusten puolueen perustamiseksi vaadittu määrä, mutta pitää kiinni kuuden kuukauden keräysajasta.

Koska kannattajailmoitusten kerääminen sähköisesti madaltaisi merkittävästi kynnystä puolueen perustamiseen, olisimme toivoneet, että esitys olisi sisältänyt enemmän pohdintaa siitä, mitkä mahdollisuudet oikeusministeriöllä on arvioida, kuinka hyvin perustettavana olevan puolueen säännöt ja muut asiakirjat, kuten puolueohjelma, tukevat suomalaisen yhteiskunnan peruspilareita kuten kansanvaltaisuutta, oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksien toteutumista.

2. Voimassa olevan puoluelain 2 §:n 1 momentin mukaan rekisteröitävällä puolueella tulee olla 5000 eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa tai europarlamenttivaaleissa äänioikeutettua kannattajaa. Nyt lausuttavana olevassa esitysluonnoksessa ei ole ehdotettu muutosta vaadittujen kannatusilmoitusten määrään. Sen sijaan kannatusilmoitusten keräämiseen käytettävissä olevaa aikaa on ehdotettu lyhennettäväksi yhdestä vuodesta puoleen vuoteen. Mitä mieltä olette puolueen rekisteröimiseen edellytettyjen kannatusilmoitusten määrästä ottaen huomioon sen, mitä esitysluonnoksessa ehdotetaan?

Kansallinen Kokoomus rp. katsoo, että 5000 äänioikeutetun kannattajailmoituksen määrä on liian alhainen. Esitämme, että vaadittua kannattajailmoitusten määrää nostettaisiin. Hyvä vertailukohta olisi esimerkiksi kansalaisaloitteen käsittelyn edellyttämä 50 000 vahvasti tunnistetun allekirjoittajan määrä, tietty prosentuaalinen osuus yli 15 vuotta täyttäneistä kansalaisista kuten Suomen kuntalaisaloitteessa tai Tanskan esimerkin mukainen prosentuaalinen osuus edellisissä vaaleissa annetuista äänistä, jonka verran kannattajailmoituksia tulisi kerätä.

3. Jos tämän hallituksen esityksen mukainen laki hyväksytään, oikeusministeriön tarkoitus on jatkaa hanketta siten, että sen toisessa vaiheessa mahdollistettaisiin samantyyppinen sähköinen kannatustenilmaisu myös vaalien valitsijayhdistysten perustamisessa. Tarvittavat vaalilain (714/1998) muutokset tehtäisiin myöhemmin. Mitä mieltä olette tästä?

Jos kannatatte ehdotusta, voitte alustavasti arvioida myös valitsijayhdistysten kannattajamäärien soveltuvuutta sähköisen menettelyn jälkeen. Tällä hetkellä tarvitaan vaalilain mukaan eduskuntavaaleissa valitsijayhdistyksen perustamiseksi vähintään 100 vaalipiirissä äänioikeutettua kannattajaa ja kuntavaaleissa vähintään 10 kunnassa äänioikeutettua kannattajaa sekä europarlamenttivaaleissa vähintään 2000 äänioikeutettua kannattajaa. Presidentinvaalin valitsijayhdistyksen kannattajamäärävaatimus on 20 000 äänioikeutettua ja siitä säädetään perustuslain 54 §:n 3 momentissa.

Kannattajailmoitusten kerääminen sähköisesti madaltaisi merkittävästi kynnystä valitsijayhdistyksen perustamiseksi. Valitsijayhdistyksen perustamiseksi tarvittavaa kannattajailmoitusten määrää ja

sähköisen palvelun perustamista tulisi arvioida suhteessa niihin huoliin poliittisen järjestelmän tehokkuudesta ja digitalisoitavan demokratian luotettavuudesta, joita esitimme kohdassa 1 ja 2. Esitämme harkittavaksi, että kaikkien valitsijayhdistysten perustaminen ja kannattajailmoitusten kerääminen tapahtuisi yhdessä oikeusministeriön ylläpitämässä verkkopalvelussa, joka edellyttäisi vahvaa tunnistautumista kannattajalta.

Tarkiainen Elisa
Kansallinen Kokoomus rp. - Puoluejohdon erityisavustaja